

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI OK-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 34.

Šibenik, 26. kolovoza 1922.

God. II.

Glad u Dalmaciji.

Iz sviju krajeva, iz svakoga kuta Dalmacije stižu strašni, očajni glasovi o oskudici i gladi. Suša i žega, kakvu ni najstariji ljudi ne pamte, uništila je svu žetvu i sad svršava da posve uništi i lozu i maslinu, koje su obećavale barem srednji rod. Stručnjaci, na temelju pomnijih izvada, ustanovile, da ove godine ne ćemo imati nego jedva deseti dio srednjeg ukupnog priroda zemlje, i to računajući, da loza i maslina ne će svugdje potpuno propasti.

Kud ćete očajnijeg stanja jedne čitave pokrajine? Čitate ljudima na licu žalost i strah pred neumoljivom sudbinom. Riječ glad svima je na ustima. Zdvoini roditelji nemaju kruha za svoju djecu niti sredstava, da im ga nabave. Vapjaju za brzu pomoć lere na sve strane.....

Da se ova tragedija ne pretvori u užasnu katastrofu, treba da i država i općine bezodvlačno odmah stave ruke na posao. Mora se pomoći i možese pomoći, ako se pristupi na rad s onom ljubavi i energijom, koju zahtijeva tragično stanje, u komu se cijela zemlja nalazi.

Najprije treba osigurati novčana sredstva za nabavu hrane. Kod mase naroda nema zato novaca. Mnoge i mnoge obitelji, koje su u normalno doba mogle da privežu kraj s krajem, nalaze se bez sredstava, a nijesu u mogućnosti da pribave novac na zajam, jer su i banke i drugi novčani zavodi ostali bez raspoloživa novca, koga nema ni kod privatnika. Treba stoga osigurati prometni kapital za nabavu hrane i osim toga primjerenu svotu, da se može manje imućnima dati hrana na vjersiju, siromašnijima uz sniženu cijenu, a sasvim siromašnima besplatno. Država ima za to iz prošlih godina i iz ovogodišnjeg proračuna znatnih svota na raspoloženju, a kad ih ne bi bilo, moralo bi ih se stvoriti, jer pitanje prehrane Dalmacije ne trpi odlaganja. U drugim krajevima naše države po onome, što smo mogli doznati, nema ni one opasnosti ni one očajne nevolje, koja vlada kod nas, pak će središnjij vladi biti lako, da se postara za uspješno osiguranje prehrane naše malene zemlje.

Treba se dalje postarati za prevozna sredstva. Dalmacija treba svaki dan oko 20 vagona krušne hrane. Saobraćajne poteškoće su takve, da vladi nameću osobitu brigu oko uredjenja dovoza hrane. Nama su otvorena za dovoz tri puta: preko Bakra, preko Metkovića i preko Knina šumskom željeznicom. Pametnom uporabom tih triju saobraćajnih sredstava mogao bi se kako tako osigurati redoviti dovoz hrane u Dalmaciju.

Da se i privatnoj inicijativi omogućiti rad oko aprovizacije, treba da se bar za Dalmaciju dozvoli uvoz krušne

hrane iz inozemstva prost od carine, i to u neograničenoj količini. Zastupnici Pučke Stranke su dugo vremena nastojali i tražili, da se dozvoli barem slobodni uvoz kukuruza. Vlada je to dozvolila, ali u ograničenim količinama, tako da od toga pučanstvo nije osjetilo nikakve blagodati. Da se nabavi hrana u inozemstvu, treba da dotični trgovci iskoriste prilike inozemnih tržišta i da su sigurni, da će moći slobodno unijeti hranu. Inače su im ruke vezane. Mi stoga ponovno ističemo potrebu, da se barem za Dalmaciju, kao primorsku zemlju, dozvoli slobodan, neograničeni uvoz krušne hrane iz inozemstva.

U ovako teško i očajno doba u interesu je naroda i države, da se masi naroda zajamči mogućnost zarade izvršenjem javnih radnja, da tako zaradenim novcem može da plaća hranu. Tu se daje mnogo učiniti. Ima mnoštvo javnih radnja, koje čekaju na svoje izvedenje: na putevima, na pristaništima, na uređenju bujica i močvara, na pošumljivanju i t. d. To su sve radnje, na kojima se može uposliti mnoštvo nestručnih radnih sila. Time se može ublažiti postojeća bijeda i unaprijediti u općem interesu naše gospodarske i prometne prilike.

Aprovizaciju zemlje, dotično pojedinih općina, treba povjeriti naroči-

tim odborima, u kojima će surađivati najvješiji ljudi iz sviju staleža i stranaka. Svako strančarstvo mora da tu bude potpuno isključeno. Dosadašnji način aprovizacije dobio je osudu naroda, koji je ostao nezadovoljan, i ako je država stavila na raspoloženje priliku svotu za prehranu zemlje. Da je vlada povjerila vođenje aprovizacije odborima, u kojima sudjeluju predstavnici svih stranaka i staleža, i to pod svojom kontrolom, danas su ti odbori mogli da nastave svoj rad za buduću godinu sa kapitalom, što bi imali još na raspoloženju, a koji bi vlada povećala. Sad je to nemoguće.

U mnogim mjestima, kao ovdje u Šibeniku, jedna strančarska klika vlada je sa aprovizacijom. Svakakve glasine kolaju po narodu na štetu ugleda državne vlasti. Rad klike je tajan, kao da se ne radi o teškoj javnoj stvari, nego o privatnom poslu. Zaliha hrane nema. Aprovizacija je nabavljala najfinije brašno, paštu, gašenje, sumpor. Za nabavu najnužnije hrane, makar kukuruza, za buduću godinu nije se nitko postarao. Ipak se sa svotom, koju je vlada stavila na raspoloženje općini moglo navrijeme osigurati barem oko 100 vagona kukuruza za ovu zimu. Nije se ništa učinilo, jer je vlada povjerila aprovizaciju strančarima, koji su ozlovoljili narod i nijesu imali smisla, da mu osiguraju barem jedan dio prehrane za teško vrijeme, koje nas sve čeka.

U povorci je stupalo 11.778 Orlova u potpunoj odori, a 30.000 Orlova što u poludori što u građanskom odijelu. Svih učesnika u povorci bilo je preko 50.000. Osim fanfara svirale su u povorci 24 glazbe, a vijale se 203 orlovske zastave.

Svečana sv. misa. — Blagoslov barjaka. — Orlovska prisega.

Veličanstven je bio pogled na vježbalište. U posebnom paviljonu uređen je oltar, na kojem čita sv. misu papinski nuncij Micara uz asistenciju jugoslavenskih biskupa dr. Akšamovića i Njaradija. Pod paviljonom poredani su Orlovi raznih naroda sa svojim barjacima. Sv. Misu pratile su glazbe svirajući misne narodne pjesme uz pjevanje desetaka tisuća prisutnog naroda.

Iza sv. mise blagoslovio je nuncij zajednički barjak čehoslovačkog Orla, te jugoslavenski, barjak koji su braća Česi darovali jugoslavenskom Orlu.

Zatim je nadbiskup dr. Stojan pozvao Orlove, neka polože svečanu prisegu. Oni su za njim ponavljajući glasno svaku besjedu prisega, a na koncu na pitanje: „Obećajete li?“ dižu se spram neba tisuće mišica uz gromki poklik: „Obećajemo!“

Vježbe 5.000 Orlova i 3.500 Orlica. — Preko 120.000 osoba na vježbalištu.

Popodne istoga dana bile su javne vježbe. Već oko tri sata bile su sve tribine i sjedala popunjena, kao i mjesta za stajanje. Mirne duše može se reći, da je vježbe gledalo preko 120.000 osoba.

Najprije su nastupile Orlice. Njih oko 3.500 izvelo je lijepo proste vježbe. Nato su nastupili Jugoslaveni s prostim te simboličnim vježbama, koje su uzbuđile opću pozornost uz silno odobravanje.

Iza ovih izvelo je velikom spretnošću odjeljenje čeških Orlova vojnika teške vježbe s puškama, a onda su došli strani gosti: Francuzi, Belgijanci, Američani, Švicari i drugi u posebnim skupinama.

Za stranim gostima nastupili su posljednji Orlovi s prostim vježbama. Neopisiv je bio pogled na 5.000 vježbača, koji su majstorski izveli sve vježbe i bili od općinstva burno pozdravljeni. Ove su vježbe napravile neizbrisiv dojam na sve prisutne i uvjerile ih o moći i snazi orlovskih armada. Ovdje je nastupilo u vježbama i 400 jugoslav. Orlova.

Jug. Orao odnio prvu nagradu. — Jug. nar. nošnje dobile drugu nagradu.

U ponedjeljak bile su međunarodne utakmice pojedinaca, u kojima su sudjelovali Jugoslaveni, Francuzi, Belgijanci, Švicari, Česi i Slovaci. Prvu nagradu je dobio član Jug. Orlovske Sveze Slovenac brat Ivo Kermavner, drugu su dobili Švicari, treću Belgijanci i t. d. I prošle godine na međunarodnim vježbama u Strassburgu

Dani orlovskog slavlja.

II. sveslavenski orlovski tabor u Brnu.

Čehoslovačka država, koja je pred dvije godine navijestila rat Rimu i i Crkvi, promatrala je prošlih dana sa strahom desetke tisuća orlovskih redova. Liberalci, koji su ponosom isticali, da će za par godina biti konac katoličkoj Crkvi u Češkoj promatrali su sa čuđenjem razvoj katoličke misli u Husovoj državi. U češkoj Moravi triumfirala je kršćanska orlovska misao.

Bratstvo naroda i doček gostiju.

U Brno je na II. slavenski orlovski tabor 12 naroda poslalo svoja brojna zastupstva, dok su Česi i Slovaci pohrlili u silnom broju od preko stotisuća.

Doček gostiju je bio nada sve iskren i srdačan, ali je bez sumnje bio najveličanstveniji susret Jugoslavena već na granici u Breslavi. Jugoslaveni su došli u lijepom broju od 1200 osoba, od kojih 400 Orlova vježbača i 200 Orlica, dok ih je oko 200 što žena što muškaraca bilo u najrazličnijim narodnim nošnjama.

Veličanstvena povorka. — Preko 50.000 učesnika i 200.000 gledalaca.

Veliku pozornost svratila je na se veličanstvena povorka u nedjelju 13. augusta. Ona je zaista nadmašila svačije očekivanje. Iza kišnih dana u subotu i nedjelju nastupilo je pre-

krasno vrijeme. Tačno u 8 sati prije podne krenula je povorka. Ulice, kroz koje je prolazila povorka, bile su prepune silnim mnoštvom naroda, koje je oduševljeno klicalo i pozdravljalo učesnike. Cijeni se, da je povorku promatralo preko 200.000 osoba.

Povorka bila je uzorno uređena. U redovima od osam do dvanaest osoba kretala se ona čitav sat i pol kroz guste redove oduševljenih posmatrača. Na čelu povorke bili su Orlovi legijonaši i Orlovi vojnici. Iza njih je slijedila jaka orlovska konjica te četa biciklista sa okićenim kolima. Za njima su išle češke i slovačke narodne nošnje ističući se svojim živim i prijatnim bojama. Na to mnogobrojna omladina i đaštvo, a za ovima stranci: Englezi, Belgijanci (300 učesnika), Francuzi (450 učesnika), Rusi, Poljaci, Ukrajinci, a onda u dugoj povorci Jugoslaveni na čelu s dr. Koroščem i predsjedništvom Jug. orlovskog saveza. Općinstvo je Jugoslavene nad sve druge oduševljeno pozdravljalo.

Za Jugoslavenima vozio se automobilom min. saobraćaja dr. Šramek, starosta čehoslovačkog Orla, ministar dr. Dolanski kao zastupnik vlade, papinski poslanik Micara, olomučki nadbiskup dr. Stojan te drugi dostojanstvenici. Iza njih išli su češki Orli.

slovenski Orao dobio je prvu nagradu.

Iza ovoga bio je nastup narodnih nošnja. U povorci, koja je prolazila tri četvrti sata, vrstale su se narodne nošnje. Prvu nagradu dobile su nošnje iz južne Moravske, a drugu jugoslavanske, koje su bile s velikim interesom posmatrane i nagradene drugom nagradom.

Uspjeh Hrvata. — Zaključak.

Slovinci su već od prije bili poznati kao dobri vježbači, dok su Hrvati nastupili po prvi put pred širu javnost, pa stoga njihov uspjeh ima posebno značenje. U „mestnom divadlu“ (gradskom kazalištu) u Brnu izvodili su svoje simboličke vježbe. U njima je bilo prikazano buđenje našeg naroda, koji stupa na pozornicu kulturnog svijeta i slobode, te skida okove ropstva. Glazbu za vježbe priredio je dr. Andrić prema narodnim motivima. Ova je glazba zainteresirala strance za naše narodno muzičko bla-

go. Hrvati su izvadili svoja narodna kola, koja su načinila na strance ugodan dojam. Na drugarskim večerima, koje su držali s braćom Česima, održao je presv. Akšamović jedno veoma krasno orlovsko slovo, kojim je oduševio sve prisutne.

Brnski tabor, zbliženje s braćom Česima, kao i ostalim narodima dat će pobude i poticaja za daljnji rad svima bez razlike, a napose našim mladim hrvatskim orlovskim organizacijama, koje su za kratko vrijeme pokazale već lijepih uspjeha u svome radu i razvoju. Sada treba samo nastaviti započetim radom, ali mnogo intenzivnije. Naši se Orlovi trebaju ugledati samo u braću Čehoslovake, koji su li. sveslavenskim orlovskim taborom u Brnu napravili ogromni korak naprijed u boru za svoje pravice. Češki liberalci su vidjeli, da se bez katolika ne može vladati niti preko njih preći. — Hrvatski Orlovi podite stopama braće Čehoslovaka!

Jadi sjevernih Kotara.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

OBROVAC, 20. kolovoza.

Prolazeći nekoć rodnim ravninama Janković—Stojana i drugih kotarskih junaka čovjeku se zamračilo pred očima, kada pogleda uzduž nepregledna kofarska polja, sažgana nemilom ovogodišnjom žegom. Jedna jedina ljetna kiša ove gladne i suhe godine stavila je na kocku 60.000 života benkovačkog i zadarskog kotara. Prošle godine pasivnost ovih krajeva prouzročila je dug od 4 milijuna lira kod zadarskih trgovaca, a da ni ne spomenemo dugove u austrijskim i dinarskim novčanicama. Ove godine svaki očevidac i poznavalac ovih krajeva slobodan je ustvrditi, da 85% pučanstva ovih krajeva nije našlo hrane niti za sama dva mjeseca. Uvaželi se k tomu sve posljedice okupatornog stanja ovih krajeva već pune četiri godine, svakome je očit tužni položaj, u kojem se nalazi ovaj narod.

Nestašicom vode u ovim krajevima pojavilo se već mnogo slučajeva dizenterije i tifusa, a od presušnih bariština već od nekoliko dana hara malarija, poznata kronična bolest ovih krajeva. U mirno doba i za vrijeme rata bivša austrijska vlada dijelila je

badava narodu lijekove („pilule“), u sada narod nema ni pare, da spasi glavu od gladi, bolesti i svake potrebe.

No sve bi ovo bile prisilne i neizbježive kušnje, na koje je stavljeno pučanstvo ovih krajeva. Nešto se ipak ne će moći nikada zaboraviti. To je nerazumijevanje, pače brutalno postupanje pograničnih straža i vlasti, koje iz prevelike revnosti i bojazni radi tobožnjeg švercovanja ne dopuštaju preko granice ni vrijednosti jedne pare. Ali se uz mito može dobiti dozvola za izvažanje i na vagonu.

Obzirom na ove jadne prilike pučanstvo se ovih krajeva obraćalo više puta preko štampe i raznim predstavkama i prosvjedima, da mu se dokrajči ovo nesnosno stanje i sanira pasivnost ovih krajeva. Poznato nam je dobro, kako je beogradska vlada zadnje vrijeme dala obilne svote za Sokolski slet u Ljubljani. Zašto se ovako troši i baca narodni novac, dok mi amo gledamo ispod ruke i koricu hijeba te čekamo svakim danom smrt za vrat? Toliko na znanje pozvanim krugovima u Beogradu.

Kotarac.

Štrajk rudara u Siveriću i Velušiću.

Kako je već poznato čitaocima ovoga lista, skoro je evo već petnaest dana, da rudari u Siveriću i Velušiću štrajkuju zbog prenikskih nadnica. Sada, naravski, gospoda od uprave u Siveriću trebaju, kako da kome zavrnu vratom u ovoj prigodi. Ne fali im za to spretnosti ni okretnosti. U tomu su upravo majstori. Ni svi narime radnici još nijesu znali, da će biti opći štrajk, a gospoda od uprave su već skoknula i brže bolje se požurila do Splita, Knina i Šibenika, da prijave vlastima, kako radnici u Siveriću i Velušiću samo komunistički dišu i kako su svi protudržavni elementi. Vrlo je zanimivo, ali smiješno od te gospode Švaba, koji našalost još i danas u Siveriću vedre i oblače, kako hoće da kod naših vlasti sebe prikažu kao državorce, a naš narod, naše ljude, na čijem je ledima ova naša država sazidana, opišu kao protudržavne. Doznajemo još od našeg dopisnika, da su oružnici u Siveriću na zapovijed direktora gosp. inž. Kramera upisali desetak radnika zato, što bi oni tobože bili nagovorili sve ostale drugove na štrajk i što su dvojica ili trojica od

od tih uapšenika tobože htjela dignuti u zrak električnu centralu. Čudnovata ipak, ali i dosta žalosna stvar, da naši oružnici još i danas, kao i za vrijeme zloglasne Austrije pred ovim Švabama drhču i tresu se na nogama te ih pokorno slušaju.

Po svim znacima izgleda, da prijeli opasnost uapšenja i g. Marušiću i drniškom katoličkom župniku, radi sumnje, da su tobože i ova dvoica poduprla štrajkaše. Tako bar u svojoj glavi misle „dična“ gospoda od uprave rudokopa.

Štrajk još traje, a naši bijedni radnici gladuju i stradaju. Vlast je dužna, da što prije provede izvide, zaštititi naše ljude, te nade načina, kako da prisili tudinsko poduzeće, da dođe ususret opravdanim zahtjevima organizovanih rudara. Kod toga samo skrećemo pažnju nadležnim vlastima, da budu vrlo oprezni kod tih izvida, jer bi bila i sramota i grehota, da nevinu plate za krivca.

Tko pozna naše radnike u Siveriću, taj će sasvim drukije shvatiti čitavi ovaj spor. Nijesu, ne, nevoljni radnici u Siveriću i Velušiću učinili ovaj štrajk, da tim nanesu kakvu štetu

državi, koju ljube kao svoju majku i milu domovinu, već su na to bili prisiljeni radi slabih plaća. Uputno bi i trebalo bilo, da bi već jednom nadležne vlasti povelje računala o gosp. inž. Wonku i njegovoj kumpaniji, u kojoj su još njegova dva brata: g. direktor Kramer i šurjak mu. Sigurni smo, kad bi nadležne vlasti, i ako je to privatno društvo, povelje strogu istragu pomoću radnika, koji najbolje poznavaju gospodu od uprave i njihov naprasit postupak sa radništvom, da bi gosp. inž. Wonko sa svojom družinom morao zamijeniti ono desetak nevinih radnika, koji se sada nalaze u zatvoru.

Gospodi Švabama nije dosta, što su si na ledima naših nevoljnih radnika napunili bundelaše, zaodili i obuli. To poznato nam je dobro, kako su ti gospari stigli u Siverić u vojničkoj monturi bez kape i cipela, dok danas bez automobila ne znaju ni 100 metara da prevale. Hoće još da sada to nevoljno i ispačeno radništvo potpuno utuku. Žalosno je samo to, da ga tako nemilo mogu progoniti oni tuđinci njega u vlastitoj kući. To naše vlasti ne bi ipak imale dopustiti. Neka se maknu i zaštitite naše ljude!

Prijatelj radnika.

Pismo iz Amerike.

Lackawanna, 2. VII. 1922.

Cijenjeni gosp. uredniče! Rado se odazivam Vašem pozivu, te ću sa par riječi da Vam ocrtam naš položaj u ovome gradu.

Mi Hrvati sačinjavamo jednu desetinu svega pučanstva ovoga grada. Ima nas 1500. Osim dva krmara i par malih trgovaca svi smo radnici. Mi bismo ipak lijepo stali, da nam u krcini često ne presuše džepovi. Sreća je, što je opet poskočila potreba radnika. Inače, da je potrajalo stanje preprošle godine, bili bismo prošli zlo i naopako.

Godine 1916. došao je k nama vlač. O. Lav Medić kao župnik. Bio je župnik, ali bez župne crkve, župnog stana i same župe. Njegova zauzetost i okretnost omilila narodu, pa se svi stavili na rad, da doskoče našim prijekim duševnim potrebama. Kroz tri godine bila je sagrađena krasna hrvatska župna crkva sa župnim stanom i katoličkim domom. Naredne školske godine naš marljivi župnik otvorit će nam i hrvatsku školu. Tim će uvelike zadužiti svoje župljane, jer priznati nam je, da smo na prosvjetnom polju mnogo zaostali:

Priješka je potreba, da k nama dođe što više svećenika iz domovine. U tu svrhu je i otišao naš župnik Rev. Medić, da pobudi interes našega svećenstva za nas. Našem župniku, koji će dne 20. VIII. u Dubrovniku slaviti 25 godišnjicu svoje mlade mise, čestitajte u ime svih nas Hrvata iz njegove župe.

Primite naš pozdrav

A. R.

Političke vijesti.

Dr. Korošec o kraljevu manifestu na sokoštvo. Urednik mariborske „Straže“ (od 18. VIII.) stavio je na dra Korošca, koji se upravo vratio iz Brna, ova pitanja: — Što mislite o manifestu kralja Aleksandra na sokoštvo? — Militarizam traži naslonu u narodu i zbog toga je ja sno, da taj naslon mora naći samo u narodnom odijelu. Kod nas se oblači u sokolsku surku. Putem sokolstva hoće militarizam da dobije za se srpsko-hrvatsko-slovenski narod. Zato

je i francuski senator Reonnauld donio pozdrave ne francuskog naroda, već sadanje francuske militarističke vlade. U Brnu se slavilo slavlje pobratimstva naroda, željnih mira, a u Ljubljani slavlje svijesnih i nesvijesnih militarističkih pristaša. Mislim, da neću pogriješiti, ako ustvrdim, da je pobuda za manifest potekla ravno iz naših militarističkih krugova, jer nijedan političar ne bi mogao savjetovati, da takav manifest, koji će među Hrvatima i Slovincima pobuditi mnogo pozornosti, ne bude supotpisan od jednog odgovornog ministra. Svatko zna, da je osnovna misao Sokolstva neprijazna kršćansko-kulturnom nastojanju i zbog toga bi se morali vladarevi manifesti, za koje se u prvom početku zna, da u širokim slojevima naroda ne će naći željenog odjeka, izdavati u odgovornom obliku. Nego budite mirni, radi manifesta Orlovstvo ne će izgubiti nijednog člana!

— Hoće li se govoriti o manifestu u parlamentu? — Sigurno da hoće. Vladu moramo upozoriti, da u buduću daje za sve vladareve izjave svoj supotpis.

U eri vijećanja o pobijanju skupoće. Sva javnost i sva štampa, pa i sama vlada pretresa tešku situaciju, koja je nastala uslijed naglog poskupljivanja hrane. Predlažu se razne mjere i nitko ne zaboravlja na to, da predloži uređenje prevoza žita iz žitorodnih u pasivne krajeve. Dok se tako eto nastoji, da se ublaži ovo nesnosno stanje, dotle državno nadležstvo i direkcija željeznica u Subotici radi ovo: Jedno zagrebačko društvo za dovoz žita u naše pasivne krajeve zakupilo je veće količine brašna u V. Kikindi. Tog brašna ne može prodati za otprmi, jer mu direkcija ne da zatvorenih vagona. Na opetovane urgencije i kupca i prodavača odgovorila je direkcija, da vagona nema, jer da ih treba za prevoz blaga u Italiju. Subotičkoj je dakle direkciji preče, da Italiju snabdjeva mesom, nego li da pomogne spašavati od gladi naš svijet u Hercegovini i Dalmaciji. Hoće li se ikad tko naći, da uvede red u naše saobraćajne prilike.

Sastanak slavenskih katoličkih političara u Bratislavi. Iza vanredno uspjelih zborovanja u Velehradu i Brnu, odlučilo se održati u Bratislavi u najskorije vrijeme sastanak hrvatskih, slovenskih, čeških i poljskih politika, da kršćanske stranke u ovim državama male antante stupe u bliži doticaj i da njihovo nastupanje bude svagdje jedinstveno. Zasada će se osobito o ovim pitanjima raspravljati: o miru, razoružanju, o kršćanskoj školi, o socijalnom gospodarstvu za sve radne staleže i o učvršćenju prijateljskih odnošaja među Poljskom, Čehoslovačkom i Jugoslavijom. Poslije će se onda pokušati proširiti djelokrug i na kršćanske stranke drugih naroda, ako bi se poistovjetovali s programom jugoslavensko-češko-poljske solidarnosti. Za sve su se pripreve već dogovorili dr. Korošec i dr. Šimrak.

Naši dopisi.

Mandalina, 23. kolovoza.

Naše se selo nalazi u velikoj neprilici zbog pomanjkanja vode. Svemu je tome kriv najviše nepojmljivi nemar ljudi na šibenskoj općini. Više smo se puta i usmeno i pismeno brojnim predstavkama obratili općinskom upraviteljstvu, da bi već jednom uredilo pitanje opskrbe vodom našega sela. Nije se je to bilo uzaludno. Sve je ostalo pri starom. I mi dnevno sve više stradamo.

U selu su tri točka, od kojih selu mala korist, jer se njima služi isključivo ratna mornarica. U prvašnje doba vlast je uvijek dolazila na ruku seljanima i u stalno vrijeme dana puštala im, da slobodno toče vodu. Općina bi bila dužna, da se zauzme i posreduje kod ratne mornarice, da se i sada selu pusti barem u neko stalno vrijeme dana, da se slobodno služi tim točkovima. To barem može i mora učiniti, ako joj je i malo stalo do nas, svojih općinara. Dosadašnji pak nemar ne ćemo joj nikad ni oprostiti ni zaboraviti.

Mandalinjani.

Tijesno, 8. augusta.

Rad općinskog komesara Gjelpi-a. Tješnjanski težak, kojih je velika većina u Tijesnome (bit će neposjednika samo 2%), za čuvanje svojih polja imaju dva veće suđena lopova, koja su i prošlih dana radi lopovštine bila ponovno javljena Općini i Sudu! Suviše su oni za tu službu prestari i nesposobni, jer im je obojici preko 60 godina, a slabo i vide. Vrijeme je više, da ih se zamijeni mladim, okretnijim, a poštenim ljudima. Tu svoju

želju narod je više puta izrazio opć. komesaru, koji se uvijek izmotalavao tim, da za njihovu plaću ne će nitko da služi. To je i razumljivo, da nitko ne će ni ne može vjerno i pošteno vršiti službu poljara i poljskog stražara za samih 10 K dnevno. Neka se stoga novim mladim poljarima povisi na barem 40 K dnevno, pak ćemo onda moći biti mnogo sigurniji za svoja polja i naći će se onih, koji će se primiti te službe. — Imamo jednu seosku čatrnju, koje ključke drži ruski stražar. Iz nje se voda dijeli samo besposlenicima, činovnicima, gostioničarima i drugim pristašama gosp. komesara, dok je težak tješnjanski ne može dobiti ni kapi. Mnogo je nečisti u njoj, pak će se morati brzo očistiti. Sigurni smo, da je baš zato nitko od težaka ne će poći čistiti. Morat će zasukati rukave i dati se na posao gosp. komesar sa svojim pristašama i Rusima. To će biti najbolji odgovor nas težaka proti današnjoj sili, lošoj upravi i pristranosti, koja se više ne da podnostiti. Kao ozebao sunca svi očekujemo, da se već jednom provedu ti blaženi općinski izbori.

Gradske vijesti.

Pregledanje izbornih listina. Ponovno upozorujemo sve naše pristaše, da pregledaju izborne listine, koje su na općini izložene, e da ne bi koji od njih izostao. Zadnji rok za uote ističe 20. ov. mj.

Dolazak naših ratnih lađa. U srijedu doplovalo je u našu luku šest jedinica naše ratne mornarice (minonosi). Nose imena „Orao“, „Soko“, „Jastreb“, „Galeb“, „Kobac“ i „Gavran“, a pripadaju školskoj divizionari mornaričke momčadi. Na ovim lađama nalazi se sav školski podmladak momčadi naše ratne mornarice. Na svakoj je lađa oko 80 mornara, pitomaca strojarke, telegrafске, signalne škole i t. d. Prigodom dolaska sakupilo se dosta građanstva, koje ih je s radošću dočekalo. Grad se okitio zastavama. U četvrtak večer u počast njima „Šibenska Glazba“ je priredila koncert uz birani program. U petak ujutro lađe su ostavile našu luku i otplovile za Kraljevicu.

Duhovne vježbe za mirsko svećenstvo biskupije započele su ove sedmicu u samostanu sv. Lovre. Vodi ih svećenik D. I. vč. Zabeo.

† Melko Rajević. Poslije kratke bolesti u ponedjeljak oko podneva preselio se u vječnost ovaj obljubljeni, vrijedni i zaslužni naš narodni učitelj i miru. Učiteljsku je svoju službu uvijek uzorno i savjesno vršio, te znao brzo zadobiti ljubav svoje školske dječice, koja ga se još i danas ugodno i s harnošću sjećaju. Bio je i orguljašem po raznim našim crkvama. Bio je ne samo dobar građanin i vatreni rodoljub, nego i izgledan vjernik i katolik. U utorku mu je bio vrlo lijep sprovod, na kojem se najbolje vidjelo, koliko je bio štovani, obljubljen i poznat u gradu. Na groblju mu je održao prigodno pomen slovo u ime učiteljsva pred. mjesnog „Učiteljskog društva“ g. Novak. Pokoj mu vječnil

Imenovanje. Prvenac šibenske bolnice g. dr. Ivan Botteri imenovan je prvencom odjeljenja za interne bolesti u bolnici Milosrdne Braće u Zagrebu.

„Državotvorni“ u zaštitu talijanskih kriomčara. Pred nekoliko dana zaplijenila je financijska kontrola veću količinu šećera, masti, k nserve i druge razne robe okriomčarene iz Italije. Mesni je carinski ured potvrdio zapljenu i osudio kriomčare na

globu od skoro pō milijuna dinara, a kriomčare strpao u zatvor, jer talijanski podanici. Kako se radi o masnim parama, digoše se mjesni advokati obiju državotvornih stranaka u zaštitu kriomčara i poduzimlju sve moguće, kako da ih izvuku iz tamnice, dotočno opreste od globe. A jer su naša gg. advokati skoro svemoguću u sretnom kraljevstvu SHS., ne dvojimo, da će i uspjeti. Mi ćemo svakako držati ovu stvar na oku, a možda i potanje o njoj progovoriti.

Otvor školske godine na reformnoj realnoj gimnaziji i velikoj gimnaziji. Školska će godina 1922—23. početi dne 16. septembra, a redovito poučavanje počinje dne 21. septembra sa svečanom službom Božjom u crkvi zavoda, na koju su dužni doći svi učenici. **Upisivanje učenika za I. razred** bit će dne 14. septembra od 8-10 sati pr. p., a usmenim ispiti nakon upisa. **Popravni, naknadni i prijamni ispiti** za ostale razrede počinju dne 16. septembra prema rasporedu, koji će Upraviteljstvo odrediti. **Upisivanje za sve ostale razrede osim prvoga** dne 16., 17. i 18. septembra od 8-12 sati pr. p. Svaki učenik valja da donese jedan primjerak „Upisnice“ redovito popunjene i od roditelja ili njihovih zamjenika potpisane. Tiskanice „Upisnice“ dobivaju se kod gimnazijskog poslužnika. Kod upisivanja imadu platiti svi učenici 10 dinara kao prinos za tiskanice. Poslije 18. septembra ne može biti upisan nijedan učenik bez dozvole školskog odsjeka pokrajinske uprave, a poslije 21. septembra nijedan ne će moći da naknadno polaže ispite. Učenici, koji žele biti primljeni u I. razred, imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će je navršiti do 31. decembra 1922. Ako su pohadali pučku školu, imaju prikazati i svjedodžbu polaznicu, a zatim u gore rečene dane podvrći se prijamnom ispitu. Učenici, koji se žele podvrći prijamnom ispitu za koji razred viši od prvoga, imaju ne samo dokazati krštenicom, da su dovršili odnosnu godinu života, nego i u posebnoj propisnoj biljegovanoj molbenici, upravljenju na Upraviteljstvo i to najkasnije do 10. septembra, naznačiti potakno, što su naučili iz svakoga predmeta. Učenici, koji bi došli s drugih srednjih zav. da, imaju donijeti

sa sobom krštenicu i sve godišnje svjedodžbe prošastih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom Upraviteljstva onoga zavoda, koji su polazili. Budući da se škola i dom imaju međusobno podupirati, te je stan od velike znamenitosti za zdravlje, čudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji upozoruju, da svoju djecu dadu u stan u onakovim obiteljima, koje će nastojati, da učenik redovito polazi školu, da se izvan škole uzorno vlada i da točno vrši svoje učeničke dužnosti. — **Upraviteljstvo kr. reformne gimnazije i kr. velike gimnazije u Šibeniku.**

Skupština Narodne socijalističke stranke. Proše nedjelje g. Oskar Tartaglia održao je u našem gradu skupštinu N. S. S. Na skupštinu je došlo oko 80 znatiželjnika. Gospar se Oskar trudio cio sat, da razloži program svoje stranke, koja je po njemu već polučila znatne uspjehe po drugim mjestima, a koja bi bila okupila i 2/3 Splita, da je on samo malo htio da odstupi od svoga programa. Govorio je dosta lijepo i umjerenom pobijajući internacionalni socijalizam, šibajući režim i stranke, koje ga podržavaju, šibajući sve separatiste, a ulagivajući se po malo zemljoradnicima i maloposjednicima. I da je govorio tko drugi, a ne Oskar, možda bi polučio i uspjeha. Iza njega govorio je gosp. M. Jankov, samo da nešto reče. Njegove sjedine poštedile su ga od općeg ismijevanja. Starom se Mati i pljeskalo, nipošto kao drugu Oskara, već kao poznatom starom narodnom borcu. Jer nitko drugi nije htio da govori, Oskar se još jednom zahvalio na dobroti slušateljima, reasumirao ukratko program N. S. S. i zamolio, da se udalje svi oni, koji se ne smatraju pristašama. U dvorani su ostala osmorica: dakle ravno 6 pristaša. To je uspjeh Tartalje u Šibeniku, dotočno N. S. S. E pa čestitamo!

Ministarski „interes“ za Šibenik. Prošlih dana bio je na prolasku parobrodom kroz naš grad ministar vera, bivši gradski načelnik i gromovnik dr. Krstelj. Na parobrodu izišli su mu ususret predstavnici općine i političke vlasti sa više redara i detektiva, no on se jedva napola u negleigu iza dugog čekanja pojavio. Jutros se ponovila ista stvar sa ministrom Pribičevićem, koji se predstavnicima vlasti nije ustojao uopće niti pokazati. Možda su se gospoda policajdemokratski ministri napokon uvjerali, da nemaju što tražiti u našem gradu, pa se stoga nikome niti ne pokazuju.

Utakmica u streljanju. Jugoslavensko lovačko društvo u Šibeniku održat će 3. septembra prvu javnu utakmicu u streljanju na razne pomične ciljeve i na leteće žive golubove. Takmit će se najbolji Jovci šibenskog kotara. Utakmici sudjelovat će „Šibenska glazba“, te će građanstvo imati prilike, da se ugodno zabavi. Kako čujemo, najbolji strijelci bit će nagrađeni raznim lovačkim priborom. Upozorujemo građanstvo na ovu originalnu zabavu, tim više, što čisti prihod ide u fond za pošumljivanje i poljepšavanje Šibenika i njegove bližje okolice.

Gradska pučka knjižnica „Pavlinović“. Ova naša prva gradska knjižnica nedavno se preuredila i prejestila u svoje nove ljepo uređene prostorije u Glavnoj ulici (povrh drogerije Vučić). U zadnje doba knjižnica je popunjena većim brojem najnovijih izdanja zabavnih i poučnih knjiga. Otvorena je srijedom i nedjeljom od 6-7 s. popod. za odrasle, a subotom za mladež. Članarina

i upisnina za 20 knjiga iznosi samo 2-50 Din. — Upozorujemo građanstvo, da nemamo ništa zajedničkoga sa t. zv. „Građskom knjižnicom“, koja je ovih dana poduzela akciju oko sakupljanja knjiga i novčanih doprinosa po gradu, jer smo doznali, da su neki građani iz neupučenosti dali doprinos ovoj knjižnici misleći, da je isto što i knjižnica „Pavlinović“. — **Vodstvo knjižnice „Pavlinović“.**

U fond „Jadranske Straže“ — Družnice Šibenik položiše, da počaste uspomenu blagopokojnog Melka Rajevića: Bujas Mate pok. Ante din. 20 i Baranović Miho din. 25. — Prigodom dolaska flotilje minonosaca primiješe: po 20 din. direktor M. Ježina, Jakov Dulibić i Ivan Erceg; po 10 din. M. Benković, D. Sirovica, A. Lučev, Ivo Rendić, Jure Grimani, inž. Klemenčić, E. Weissenberger, P. Glanz, F. Babić, I. Pelicarić V. Kulić, J. Silobrić, Miće Marčić, Lj. Montana, prof. Marčić: po 5 din. Rađe Gulam i Ive Jakovljević (*Slijedi*) — Doprinose u fond „Jadranske Straže“ ovlaštenu su primati prof. Marčić i don Ante Radić.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu Krste Drežge: Društvo „Promet“ K. 400 i Krsto Margetić K. 200; „Hotel Kosovo“ i Ivan Kačić po K. 40. Da počaste uspomenu Krste Marčića: Prof. Ivo Belotti i don Rudolf Pian po K. 40. Da počaste uspomenu Antuna Montane: Dr. Ivo Botteri K. 400; Stipe Šare, kan. Vicko Skarpa i dr. Frano Dulibić po K. 200; Vladimir Kulić, Obitelj pk. Ante Montanari, Ženko Delfin, Jakov Jeličić i dr. Vjekoslav Rismondo po K. 100; Soldo Milan, Vilim Beroš, Marijo Lušić, Ante Vidović, Milan Vučić, don Marko Čorić, Ivan Bulat i Gianina Trašani, rod. Mistura po K. 80; Obitelj Dimitrija Kačića K. 50; Milan Juras, Ivan Bergnochki, Cezar Rupčić, Vjekoslav Chimmer, Stjepan Scotti, Marko Jakovljević, Ante Frua, Vidović Edgard, Niko Bulat, Braća Ilijada, Mate Prgin, Bozica ud. Berović, Ante Francić, Josip Trlaja, don Ivan Bjažić, kan. Ivan Mirić, Grgo Koštan, Ivan Erceg, Ivo Antunac, prof. Ivo Belotti, dr. Ante Dulibić i Obitelj Ante Čiučlića po K. 40; Ante Bumber i Nikola Skalić po K. 20. Da počaste uspomenu Ciprijane Maglica: Dunko Kužina K. 80, Mate Belamarić K. 60 i Stipe Šare K. 50; Jovo Paklar, Stjepan Scotti, Josjo Bego i Nino Marenzi po K. 40; don Ante Radić K. 20. Da počaste uspomenu Boška Škarice: Ivo Baljask i Vjekoslav Trinašić po K. 40; Ante Bumber i Josip Tambača po K. 20. Da počaste uspomenu Zdravka Štrkalja: Vladimir Kulić, Grgo Koštan i Nino Marenzi po K. 40. Da počasti uspomenu Frane Belotti: Prof. Ivo Belotti K. 40. Da počaste uspomenu Rudolfa Pauri: Dunko Berović K. 200 i dr. Ivo Berović K. 100; Vladimir Kulić, Gianina Trašani rod. Mistura, Obitelj pk. Luke Lušića i dr. Frano Dulibić po K. 80; Vilim Beroš i Mate Adum po K. 40; Ulderic Rossini i Gina Gogala po K. 20. — Svi-ma darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

U fond „Filharmoničkog Društva“ da počaste smrt Melka Rajevića darovaše slijedeća gg.: Obitelj Ivana Merlaka din. 50, Per u. Blazević din. 40, Krste Sunara din. 20, Dinko Sirovica din. 15; Frane Karadjole, Obitelj Dušana Novaka, Firizin Josip i Jakov Kapitanović po din. 10. — Uprava harno zahvaljuje.

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampi.

MODELI - CIPELA

potpuna serija na ljepenki po najmodernijim oblicima kalupa, ili po američkim kalupnim kopijama sečeno, razaslijem tvornicama cipela i cipelarima. Svestranski krasni oblici. Ogromni izbor novosti za svaku sezonu

Gornje dele cipela

izrađujem iz doposlanog materijala najizvrsnije, brzo i jeftino. U svako doba najnoviji elegantni oblici kroja. Osobito sposoban u montaži gornjih delova za tvornice cipela.

Nakup, popravila i prodaja

cipelarskih šivaćih strojeva. Tražite ponude od

Rajpf F. Richter, Subotica VI.

Davam poduka

o svima strukama modernog mehaničkog izrađivanja cipela i gornjih djelova. Tražite prošpekte!

Novost za svaku katoličku kuću
po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Sarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Amerikanska kuhinja

na palubi parobrodova

United States Lines

Vodstvo parobrodova američanske vlade posvetilo je osobitu pažnju kuhinji, kojoj se slična nadje samo u najvećim hotelima svijeta. Velike dobro zračive pojedine i skupne sobe te oporavne prostorije kraj pažljive podvorbe i najvećeg komforta prednosti su ovih parobrodova.

Tražite od niže označene adrese plovidbene listine i brodne planove.

UNITED STATES LINES

BERLIN, W 8
unt. d. Linden 1

ZAGREB
Viator konačište —
Mihanovićeve ulica

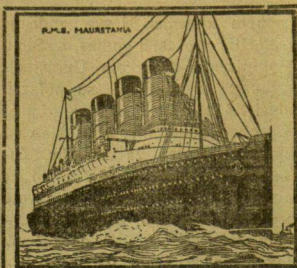
te svi znatni putni uredi
Generalno zastupstvo:
Norddeutscher Lloyd, Bremen.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK

(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisaače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Oprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.
ZAGREB

Oprema putnika iz
Cherbourga ili Hamburga
najbržim ladjama na svijetu za
5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvoljte se obratiti
na našu agenciju u Šibeniku:
Zastupnik g. Josip Jadronja ili
Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.
Naslov za brzojave: Cunard Zagreb.

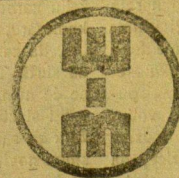
DROGARIIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, tiska
boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izrađuje svaku izradbu po okuli. Iliječničkom propisan
Primaju se popravci.

Svi producenti posjećuju na

BEČKOME MEDJUNARODNOME VELESAJMU

(Wiener internationale Messe) 10.-18. septembra 1922.

ODIO ZA

SIROVINE I POLUFABRIKATE.

Sva razjašnjenja daje

Wiener Messe A. G., Wien VII., Messepalast

kao i počasno zastupstvo u:

Gravosa-Dubrovniku: Agentura Tršćanskog Lloyd
Splitu: g. Josip Karaman.

PAPIRNICI**GRGO RADIĆ**

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mio-mirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.
Cijene umjerene!

Prodava se

u Šibeniku na lijepom otvorenom položaju, u gradu, podobno
gradjevno tlo

3500 m² za bilo koje poduzeće i radnju, sa

tri zgrade te kompletnim namještajem moderne radione svijeca.

Reflektanti radi potanjih informacija neka se obrate Upravni lista.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka
Telefon br. 16 - Noćni 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,
Maribor,
Sarajevo,
Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka
d. d. u Zagrebu i njena
podružnica u Karlovcu te
Gospodarska banka d. d.
u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva sa afilijacijama
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.